

Petrus, a *Mikael* és a *Benedictus* nevek használatáról értekeznek. Vizsgálatai kimutatták, hogy e személynevek előfordulása nem gyakoribb azokon a településeken, melyeknek a templomcíme megegyezik a vizsgált névvel. Véggözetkeztetése így az, hogy a helyi szentek és a névadás között nem mutatkozik olyan szoros kapcsolat, mint azt a szakirodalom sejteti vélte korábban.

A Finnországban 2000 és 2013 között kérvényezett névváltoztatásokat elemzi KSENIA ESKOLA írása (79–110). A szerző 296 olyan esetet mutat be, melyben oroszítani vagy finnesíteni szerették volna a kérvényezők a családnevüket. Találkozunk azonban olyan példákkal is, melyekben a finn helyesírás szabályainak nem megfelelően anyakönyvezett nevet vagy a szovjet időkben hibásan megváltoztatott nevet kívántak javítani. A korpusz alapján az orosz nevek finnre változtatása a gyakoribb jelenség. Ez azzal függhet össze, hogy e nevek felfedik a viselő etnikumát, ami pedig nehézségeket okozhat. A tanulmány bemutatja emellett a finn családnevek szemantikai tartalmát, valamint a névváltoztatás módjait és okait is.

LENA PETERSON a 2015-ben elhunyt kiváló svéd személynév-kutató, EVA BRYLLA munkássága előtt tiszteleg rövid írásával (111–116).

A folyóirat végén szereplő recenziók között (117–132) elsőként a 2011-ben Uppsalában megrendezett nemzetközi, személynevekkel foglalkozó szimpózium kötetét ismertetik. Itt kapott helyet ANNA LITVINA és FJODOR USZPENSZKIJ kun hercegek orosz neveit bemutató munkájának a recenziója is. Ismertetést olvashatunk továbbá az új finn keresztnév-könyvről, valamint RENÁTE SILIŃA-PINŃE késő középkori rigai személynevekről szóló, illetve AGNETA SUNDSTRÖM arbogai fáluneveket bemutató monográfiájáról.

GYÖRFFY ERZSÉBET
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Ortnamnssällskapet i Uppsala Årsskrift (2015)

Szerkesztők: MATS WAHLBERG – STAFFAN NYSTRÖM.
Ortnamnssällskapet i Uppsala, Uppsala. 133 lap

Az Uppsalai Helynévtársaság 2015-ös évkönyvében tíz etimológiai témájú tanulmányt olvashatunk hat szerző tollából. A szakmunkák mindegyike angol absztraktot is tartalmaz.

A kötet nyitó írásában (5–13) THORSTEN ANDERSSON személyes visszaemlékezését olvashatjuk a NORNA (Skandináv Név-kutatási Együttműködési Bizottság) kezdeti időszakáról. Az írás apropóját az szolgáltatta, hogy a szervezet 1971 decemberében tartotta alakuló ülését, melyen a szerzőt választották a bizottság első elnökének.

LENNART ELMEVIK két írással is szerepel az évkönyvben. Első tanulmányában (15–21) a smålandi *Allbo* és *Aringsås* neveket járja körül. Az első kertületnév kapcsán a korábbi, egyrészt jómaga (< *al* 'védett, elzárt hely, mely jogi és vallási szertartásokra szolgál'), másrészt THORSTEN ANDERSSON (< *ål* 'hosszú, kiemelkedés') által készített etimológiát veszi számba, s mindkettőt érvényesnek minősíti. Az utóbbi értelmezés kapcsolatba

hozható a hely mai elnevezésével is: az *Aringsås* nevet az ósvéd *Arinsās* 'kavicsos helygerinc' formából származtatja. A gotlandi *Gutnal*-lal is foglalkozott korábban a szerző: a nevet a **gutn* 'folyam, forrás' és a már említett **al* 'védett hely' elemek összetételéből magyarázta, később azonban EVERT MELEFORS az utótagot az ónyugatskandináv *áll* 'mély vajat egy folyó medrében vagy mélyedésben' lexémával hozta összefüggésbe. ELMEVIK végül arra a következtetésre jut, hogy mindkét értelmezést számításba kell venni a *Gutnal* név további elemzésekor.

E nevek mellett a gotlandi *Hemse* egyházközségnévvel külön tanulmányban foglalkozik (23–25). A protoskandináv **Hamisia* név az ónyugatskandináv **hamisa*- 'bőr' szóra vezethető vissza, s más nevek analógiájára, a terep ismeretében feltételezhetőleg 'kinyújtott állatbőrhöz hasonló' jelentésben válhatott névvé.

STAFFAN FRIDELL a *Loshult* név etimológiáját adja közre (27–38). A legvalószínűbb interpretáció szerint a név eredeti formájában az ódán *Losryth* lehetett, ez a **Loset*-ből fonológiai változásokon keresztül magyarázható, a *-hult* utótag pedig analogikusan került a név testébe. A magyarázat minden mozzanata bizonyított, illetve sok példával alátámasztható, különösen a délnyugat-gotlandi térségben, amely *Loshult* egyházközséggel szomszédos. A név előtagjában a szerző a *lo* 'hiúz' lexémát véli felfedezni, így véleménye szerint a név motivációja az, hogy a helyen gyakran lehetett hiúzókat látni.

FRIDELL másik írása smålandi helynevek eredetét tárja fel (39–57). A *Kårestad* településnév és a *Konga härad* kerületnév között régóta kapcsolatot feltételeznek a névkutatók. A korábbi magyarázatokat elvetve a szerző úgy véli, hogy a kerületnév előtagja a **kürungar* 'Kåre lakosai' formából alakult ki, ez pedig a középkori Kårestad és a Konga kerület közötti szoros kapcsolatot jelzi. A *Lannaskede* név korábbi megfejtését félretéve FRIDELL úgy gondolja, hogy az egyházközség plébániájának a neve egykor *Landa* lehetett, s ezzel utaltak magára az egyházközségre is. Ennek a magyarázatnak a segítségével a késő középkori *Landaskedhe* név is feltárhatóvá válik: jelentése 'határos Landa egyházközséggel'. Egy 1379-es levél másolatában (1652) maradt fenn az *aff Hyndiga waru* kifejezés, melyet a szerző az ósvéd **Hyndiga vara* formára vezet vissza. Ennek előtagja a **hyndignar* 'Hunna lakosai', utótagja pedig a **vara* 'kavicsos kiemelkedés, kavicsos külső terület, homokos pusztaság'.

LENNART HAGÅSEN Dalarnába kalauzolja az olvasót három név vizsgálatával (59–77). A *Hedemora* város- és egyházközségnév olyan hosszú, mocsaras mélyedésre utal, amely fenyves melletti homokos gerinc mentén húzódik a város közepén. A név kapcsán a szerző egy érdekességre is felhívja a figyelmet: egy 1414-es dokumentumban *köpstad*-ként, azaz 'vásárváros'-ként utalnak Hedemorára, noha a város a 15. század második feléig nem kapta meg az erről szóló adománylevelet. A *Gussarvet* elnevezés, mely ma egy városrész neve, 'Gusse öröksége' etimológiai jelentéssel bír, míg a mára eltűnt *Rusbo* név mögött meghúzódó motiváció az lehetett, hogy a farm lakójának neve *Knut Rus* volt.

Ugyancsak LENNART HAGÅSEN színes fotók és térképek segítségével mutatja be a *Nåsten* erdőnév lehetséges magyarázatát (79–106). LENNART eredményei azt mutatják, hogy a *Vadbacka* 'lejtő a gázlónál' nevű település mellett fekvő kiemelkedés neve a **noste* 'pufók, kerek tárgy' szóval hozható kapcsolatba, mely a domb alakjára utal. Ez az elnevezés vált előbb az útnak, majd környezetének a nevévé, végül az egész erdőséget így nevezték el. Kutatásai során a szerző az említett gázlót is sikeresen azonosította, ez a *Läby vad* 'gázló a Läby egyházközségben, farmon vagy településen', mely a svéd történelem egyik legfontosabb útja volt.

LEIF OLOFSSON érdekes problémára hívja fel a figyelmet tanulmányában (107–110). A *Hinshyttan* településnév korábbi etimológiáját – amely szerint egy feltételezett tónévből származik a név – azzal az indokkal veti el, hogy a 17. századi térképeken előforduló adatok (*Hyyñ lacus*, *Hÿñ* vagy *Hyyñ Siön*, l. ehhez *sjö* 'tó') mind egyazon szerzőtől, Olof Schallroth-tól származnak. A legkorábbi térképen a település közelében fekvő tó nevéként *Rällingen* szerepel, a későbbi térképeken pedig egyáltalán nem bukkanhatunk a tó nevére. OLOFSSON végső konklúziója az, hogy a kérdéses név nem kapcsolható a tó egy korábbi, nem adatolható nevéhez, mert az mindig a *Rällingen* nevet viselte.

SVANTE STRANDBERG a *Järö* farm nevét vizsgálja írásában (111–120). *Järö* először egy prehisztorikus sziget nevéként bukkant fel. A szerző ezt azért tartja valószínűnek, mert a név homokos talajra utalhatott, s etimológiailag az ónyugatskandináv *jorfi* 'kavics, homok; homokpart' szóval hozható kapcsolatba.

Másik tanulmányában STRANDBERG egy korai (prehisztorikus) névcseré lehetőségéről számol be (121–127). A södermanlandi *Stensjön* tónév jelentését 'köves tó'-ként adja meg, azonban felveti annak a lehetőségét is, hogy eredetileg más neve lehetett a tónak: **Stenhult(a)*, ezt azonban a mai *Stensjön* már a vaskorban felválhatta.

Az évkönyv a társaság előző évi tevékenységét bemutató rövid összefoglalóval zárul.

GYÓRFFY ERZSÉBET
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar